

Turdaliyeva Nilufar Tursunali qizi,

Kamalbekova Shahlo Toxir qizi

Toshkent davlat pedagogika universiteti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 404-guruh talabalari

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TASHKIL ETILADIGAN PEDAGOGIK JARAYONLAR

Annotatsiya: Mazkur maqollada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tashkil etiladigan pedagogik jarayonlarni olib borilishi bosqichlari namoyon qilingan.

Аннотация: В статье представлены этапы педагогического процесса, организуемого в дошкольных образовательных организациях.

Abstract: This article demonstrates the stages of pedagogical processes organized in preschool educational organizations.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori asosiy vazifalaridan biri qulay ma'naviy va psixologik o'zaro hamkorlikni yaratish hisoblanadi. Faqatgina ijodiy ishlaydigan pedagoglar jamoasi bolalar bilan ta'limiy-tarbiyaviy ishlarning yuqori darajasini ta'minlashga, ijodiy shaxsni shakllantirishga qodir bo'la oladi.

Jamoani boshqarishni san'at deb hisoblaydilar, unda tug'ma "tabiatdan" boshqaruvchi bo'lganlar yoki pedagogik menejment va ijtimoiy psixologiya nazariyasini o'rganib, doimiy ravishda boshqaruv faoliyati ustida ishlaydiganlar muvaffaqiyatga erishadilar. Zamonaviy jamiyat shaxs faoliyatining iste'molchilik, madaniyatni o'zlashtirish xususiyatidan yaratuvchilik va ijod xususiyatiga o'tish, foydalilik jihatidan qadr-qimmat jihatiga o'tish bilan tavsiflanadi. Shuning uchun ham zamonaviy rahbarga asosiy maqsadga erishish uchun pedagogik jamoaga ta'sir etishning g'oyalari va usullari - shaxsning rivojlanishi, zamonaviy o'zgarib boruvchi olamda yashash qobiliyatini bilish zarur.

V.A.Suxomlinskiy pedagogning rolini, uning bolalar tarbiyasiga o'z shaxsining, individualligining ta'sirini ta'kidlab, quyidagicha yozgan edi: "Pedagogning yorqin fikr va ishtiyoqdan ilxomlanishi boimasa, tarbiya o'lik sxemaligicha qoladi. Chunki go'dak yer yuzidagi ilk qadamidan boshlab, o'zini uni tarbiyalayotgan, unga talablar qo'yayotgan, o'zining ma'naviy kuchini sarf etayotgan, okz idealini ta'kidlashni xohlayotgan inson bilan solishtira boshlaydi".

Pedagog faoliyati - bu pedagogik nazariya va pedagogik ijod - san'atga asoslangan faoliyatdir. Pedagogning shaxsi tarbiyalanuvchilar shaxsining shakllanishi omili bo'lishi uchun, u kasbiy bilimli, pedagogik jamoaning an'alarini saqlovchi va boyituvchi, uning qarashlari va qadriyatlarini e'zozlovchi uning ijodiy a'zosi bo'lishi kerak.

V.A.Kann-Kalik, N.D.Nikandrlar pedagogik ijod faqatgina kasbiy ahamiyatli motivatsiya bo'lgandagina yuzaga kelishi mumkinligini ta'kidlaganlar. Asosiy pedagogik motivlardan biri bolalar ijodini rivojlantirish hisoblanadi. Bu masalani faqatgina ijodiy ishlaydigan pedagoggina hal eta oladi.

V.I.Zagvyazinskiy pedagogik ijodni tahlil qilib, u boshqa ijod turlari bilan ko'pgina umumiyliklarga egaligi, ammo uning pedagogik faoliyat va uning natijalari - bola shaxsining o'sishi va shakllanishi bilan bog'liq o'ziga xosliklari mavjudligini ta'kidlaydi.

Pedagogik ijod mashg'ulot, bayram tadbiri va shu kabilarning davomiyligi bilan belgilanuvchi vaqt bo'yicha chegaralarga ega. Rassom surat rejasi, zarur ifoda vositalari, eng yaxshi yechimlarni uzoq vaqt o'ylashi mumkin.

Shu tariqa, ko'p yillar davomida pedagogik amaliyotda jamoaning shakllanishi to'g'risidagi masala ko'tarilgan, ammo ish tajribalaridan ma'lumki, o'z ijodiy imkoniyatlarini anglash va ularni bolalar bilan ishlashda qo'llay olishni har qanday tarbiyachi ham amalga oshira olmaydi, ularni ro'yobga chiqarishda pedagoglarga ko'maklashish lozim.

Ijtimoiy munosabatlar, jamiyatda shakllangan ta'lim paradigmatlariga ko'ra, sharoitlarga yondashuvlarda farqli jihatlar mavjud. Ta'limning avtoritar, an'anaviy modelida yondashuv pedagogni va uning ijodiy imkoniyatini, kasbiy mahoratini yaratish, shakllantirish sifatida qaraladi.

Insonparvar, shaxsga yo'naltirilgan modelda e'tibor shaxsga, uning o'z-o'zini rivojlantirishga qaratiladi, rahbar, pedagoglar, boshqaruvchilarning vazifasi esa - rivojlanish, o'z-o'zini amalga oshirish uchun sharoitlar yaratish hisoblanadi. Bu qanday sharoitlar bo'lishi mumkin?

Ijodiy faoliyat motivga asoslanadi, ya'ni jarayonga yo'naltiriladi, qobiliyatlarning rivojlanishiga ko'maklashuvchi aynan shunday faoliyatga insonda eng ko'p moyillik bo'ladi. Pedagogik ijod va tanlagan kasbidan qoniqish hissi o'zaro bir-birini rag'batlantiradi. Rahbar uchun turli ko'rsatkichlarni, tashkilotdan qoniqishni, mehnat mazmuni, sharoitlarini, maoshni, taqdirlash va mukofotlarni taqsimlash, rahbarlik uslubi va metodi, jamoadagi psixologik muhit, rahbariyat bilan munosabat, jamoadagi munosabat, jamoa ishiga ta'sir etish imkoni, rivojlanish istiqbollari, rahbarning ishni ob'ektiv baholashi, ma'muriyatning ishchilar ehtiyojlariga munosabati, moddiy-uslubiy baza, o'quv-uslubiy vositalar va boshqalarni baholash orqali mehnatdan qoniqish darajasi holatini o'rganish muhim hisoblanadi.

Motiv uyg'otish - bu faoliyatga va shaxsiy hamda tashkilot maqsadlariga erishish uchun muloqotga undash jarayonidir.

Pedagoglarda motiv uyg'otish - ularning muhim manfaatlarini ko'zlash, hayot faoliyati jarayonida o'zini amalga oshirish uchun sharoitlar yaratish demakdir.

Psixologlarning fikrlariga ko'ra, yetakchi motiv ijodiy faoliyatga qiziqish bo'lib hisoblanadi. Qiziqish mexanizmi o'z ichiga his- tuyg'ularga bo'lgan ehtiyojini qondirishi, faqat yangiliklarga his-tuyg'ularni jadallashtiradi, shuning uchun qiziqishga asoslangan faoliyat tadqiqot xususiyatiga ega bo'lishi kerak. Qiziqish asosida insonning emotsional to'yinishga bo'lgan tabiiy ehtiyoji yotadi.

Psixologlarning fikricha, qiziqish - to'yinmaydigan ehtiyoj, shuning uchun qiziqish boshqa ehtiyojlarga nisbatan juda faol. Qiziqish bevosita va bilvosita xususiyatlarga ega. Bevosita - bu faoliyat jarayonining o'ziga bo'lgan qiziqish. Bilvosita - bu natijalarga bo'lgan qiziqishdir. Faoliyatning o'ziga qiziqmaslik, mazkur faoliyatni hech qanday kelgusi

taqdirlanishlarisiz amalga oshirilishi oqibatida, uning faolligi kamayadi, undan qoniqish hissi esa pasayadi.

Adabiyotlar:

1. Artikbayeva, A. A. (2025). IJTIMOY HAMKORLIK ASOSIDA BO'LAJAK TARBIYACHILARNING KASBIY KOMPENTENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH. Inter education & global study, (1), 301-306.
2. Artikbayeva, A. A. (2023). Development Of Professional Competencies Of Students Based On Social Cooperation During The Qualification Practice. Академические исследования в современной науке, 2(4), 68-70.
3. AA, A. (2023). Development of Professional Competencies of Students Based on Social Cooperation.
4. Artikbayeva, A. A. (2023). BO'LAJAK TARBIYACHILARNING KASBIY KOMPENTENSIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA IJTIMOY HAMKORLIKNING AHAMIYATI. Лучшие интеллектуальные исследования, 10(1), 186-190.
5. Abramna, A. A. (2024). THE BIBLE'S VIEWPOINT OF THE BIBLE'S VIEWPOINT OF THE BIBLE'S VIEWPOINT. PEDAGOGIKA, PSIXOLOGIYA VA IJTIMOY TADQIQOTLAR JOURNAL OF PEDAGOGY, PSYCHOLOGY AND SOCIAL RESEARCH, 3(5), 211-213.
6. Artikbayeva, A. (2025). BO 'LAJAK TARBIYACHILARNI KASBIY PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASH. MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI JURNALI, 3(1).
7. Artikbayeva, A. A. (2023). Development of Professional Competencies of Students Based on Social Cooperation. Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal, 3(2), 354-356.
8. Ravshanova, N. N., & Norqulova, L. S. Q. (2023). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI EKOLOGIK TARBIYALASHDA IJTIMOY ZARURIYAT SIFATIDA. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(11), 685-692.